

Prva nastava tjelovježbe u Hrvatskoj

MALO JE GRADOVA U HRVATSKOJ KOJI SE MOGU POHVALITI TAKO BOGATOM I DUGOGODIŠNJOM TJELOVJEŽBENOM I SPORTSKOM TRADICIJOM POPUT SAMOBORA

Piše **Juro Horvat**

Samobor je smješten na istočnim obroncima Samoborskog gorja, u dolini rječice Gradne. Na području Samobora pronađeni su brojni arheološki nalazi iz kamenog, metalnog i rimskog doba. U srednjem vijeku podignute su utvrde u Samoboru, Lipovcu i Okiću. Poveljom kralja Bele IV. iz 1242. godine Samobor je dobio status "slobodnog kraljevskog trgovišta" pa se ta godina računa kao službena godina osnutka grada. Samobor je jedno od najstarijih i najprivlačnijih izletišta, udaljen dvadeset kilometara od Zagreba, a pet kilometara od granice s Republikom Slovenijom. Grad ima oko 15.000 stanovnika, a u okolici u stotinjak sela i naselja živi još 20.000 stanovnika. Samobor pripada Zagrebačkoj županiji.

Nožičkanje, svinkanje, kotačenje

Šport u Samoboru ima dugu tradiciju, a počeci mu sežu u daleku prošlost. U djelima Ivana Belostenca *Gazophylacium* iz 1740. godine i Milana Langa, *Samobor - narodni život i običaji*, izdanim 1914., navode se brojne narodne igre: igre mjehurinom, nožičkanje, svinkanje, prasičkanje, kotačenje, plivanje, prstenak, hrvanje, konjaništvo, kuglanje, rinkanje, sanjkanje i dr. Među najstarijim zapisima o pionirima samoborskog športa nalazi se podatak o samoborskom liječniku Ignacu Biščanu koji se natjecao sa zagrebačkim strijelcima 20. kolovoza 1839. godine. Nešto kasnije, kada još nitko nije slutio pojavu modernog športa, Pučka škola u Samoboru uvela je prva u Hrvatskoj "gombanje" kao obavezan predmet. O tomu je učitelj Gustav Habjanić dao dragocjene podatke u članku objavljenom u godišnjem izvješću škole, tiskanom 1864. godine. Habjanić, među ostalim, piše "da gimnastika osobito važan upliv na duševnu snagu imade".

Hrvatsko planinarsko društvo iz Zagreba priredilo je svoj prvi društveni izlet na samoborski Oštrc i Plešivicu 17. svibnja 1875. godine. Član društva bio je i Franjo Švarc povjerenik HPD-a za Samobor. Dvadesetak dana kasnije, 4. srpnja, došao je u Samobor na svoj prvi izlet i hodnu vježbu Hrvatski sokol iz Zagreba. Oni su pošli u Rude, uspeli se na Plješivicu, spustili se u Jastrebarsko i večernjim se vlakom vratili u Zagreb.

Počeci biciklizma i tenisa

Trojica mladića, Erik Alexander, Mirko Bothe i Mirko Kleščić u ljeto 1887. godine na velosipedima su se odvezli do Trsta, gdje ih je srdačno primio tamošnji Veloce Club *Triestino*. Tri godine kasnije posjetili su i Veneciju. Jedan od trojice hrabrih vozača, kasnije samoborski ljekarnik Mirko Kleščić, pokrenuo je 4. kolovoza 1893. osnivanje Biciklističkog društva *Samobor*.

Nika Fleis

Gradski stadion
Samobor

Prvi sportski objekt u Samoboru, tenisko igralište, izgrađeno je 1890. godine. Sagradio ga je grof Maks Montecuccoli na svom posjedu Zidanica u Taborcu. Na tom se igralištu okupljala aristokracija iz bliže i dalje okolice Samobora. Zaslugom prof. dr. Franje Bučara, čiji je brat živio u Samoboru, tenis se počeo igrati i u građanskim kru-

govima. Bučar je 1894. u dvorištu kuće Marka Bahovca, na današnjem Trgu kralja Tomislava 6, uredio tenisko igralište. Treće igralište uređeno je na Vugrinščaku 1899. godine.

Samoborske sportske igre

Prva športska dvorana u Samoboru bila je kuglana koja je izgrađena uz gostionicu Stjepana Fresla u današnjoj Perkovčevoj ulici 15. Prodorom modernog športa u Samoboru je 1903. osnovan Akademski športski klub *Šišmiš*. U njemu se njegovala atletika, plivanje, mačevanje, hokej na travi, tenis, biciklizam, nogomet, skijanje i sanjkanje. Taj je klub 30. kolovoza 1908. priredio Samoborske sportske igre. Tom prigodom odigrana je prva utakmica u hokeju na travi u nas između AŠK *Šišmiš* i HŠK *Concordia*. Istog dana u Samoboru je odigrana i prva nogometna utakmica između dvije momčadi HAŠK-a. Klupsko prvenstvo u trčanju na 1800 m priređeno je 30. kolovoza 1909. od raskršća Šmidhenove i Topličke ulice do Šmidhenovog kupališta. U nedjelju 30. srpnja 1911. priređen je plivački miting na Hidropatskom kupalištu. Na tom je bazenu 3. kolovoza 1919. odigrana vaterpolska utakmica između ekipa novoosnovanog HŠK *Okić* i HŠK *Concordia*.

Samoborski sportski savez

Danas je u Samoborski športski savez udruženo 49 športskih organizacija iz 20 športskih grana, a registrirano je oko 2500 aktivnih športaša. Športske programe realizira oko 300 trenera, sudaca i delegata na 20 športskih objekata. Samoborski športaši i klubovi svojim su rezultatima na nacionalnim prvenstvima u više športova u samom vrhu, a postignuto je i nekoliko međunarodno vrijednih rezultata. Karate klub *Samobor* je devet puta osvojio ekipno državno prvenstvo (1992., 1993., 1994., 2000., 2001., 2002., 2003., 2004. i 2005. godine), 1992. je osvojio četvrto, a 1993. treće mjesto na klupskom prvenstvu Europe. Nogometaši NK *Samobor* su u sezoni 1996./1997. bili prvaci I. B hrvatske nogometne lige pa su u sezoni 1997./1998. nastupali u I. hrvatskoj nogometnoj ligi. Ženski rukometni klub *Samoborka Silex* je u sezoni 1996./1997. osvojio četvrto mjesto u I. hrvatskoj rukometnoj ligi i plasirao se u Kup EHF-a.

Uspjesi u individualnim sportovima

Na Europskom prvenstvu u karateu 1994. godine, Goran Romić se u polusrednjoj kategoriji plasirao na četvrto mjesto. Na Svjetskom juniorskom kupu 2003. godine Davor Cipek je u apsolutnoj kategoriji osvojio prvo mjesto, a iste godine Maja Janković je na Svjetskom juniorskom prvenstvu u kategoriji +60 bila treća. Međunarodno vrijedne rezultate postigli su i karataši Davor Mrzak, Dario Svetić i Vjekoslav Škreb. Skijašica Nika Fliss je osvojila 8. mjesto u slalomu na Svjetskom prvenstvu 2003. godine. Važno je istaknuti da su Nika Fliss i Davor Olivari nastupili na Zimskim olimpijskim igrama u Torinu 2006. godine. Tenisač Antonio Šančić se na Otvorenom prvenstvu Australije 2006. plasirao u osminu finala u kategoriji juni - parovi. U Samoboru postoje i perspektivni juniori koji na-

Tenisko igralište u dvorištu kuće obitelji Bahovac 1900. godine

Samoborske športske igre 1908. godine

stupaju za nacionalne selekcije u karateu, tenisu, moto-krosu, judu, orijentacijskom trčanju, skijanju, brdskom biciklizmu, gimnastici i športskom plesu.

Sportski objekti

Sportski centar NK *Samobor* obuhvaća nogometni stadion B kategorije, atletsku stazu, gledalište za 5000 ljudi, pomoćno nogometno igralište i jedno igralište s umjetnom travom. Gradska športska dvorana pri Osnovnoj školi *Bogumil Toni* ima igralište za rukomet i košarku te gledalište s 1200 sjedećih mjesta. Uz dvoranu su dva teniska igrališta. Uz veliku dvoranu izgrađena je dvorana za borilačke sportove, mala dvorana i športska ambulanta. Tereni Teniskog kluba *Samobor 1890* imaju osam zemljanih terena, a na dva igrališta moguće je igrati u večernjim satima. Postoji i jedno natkriveno igralište. U izgradnji je trodijelna športska dvorana, s dvoranom za fitnes i borilačke sportove, koja bi trebala biti dovršena do jeseni 2007. godine. Namijenjena je prije svega srednjoškolskoj mladeži.

Literatura:

1. Sudnik, I. (1987). Povijest sporta u Samoboru. Samobor: Samoborski muzej.
2. Horvat, J. (2000). Samoborski šport 1740. - 2000. Samobor: Samoborski športski savez.
3. Horvat, J. (2005). Športski almanah Zagrebačke županije. Samobor: Samoborski športski savez.